Ulkoministeriö Neuvostoraportti EU/10/2024-UM-23

Kaivola Tuomas, Simpura Juho 31.5.2024

Televiestintäneuvosto 21.5.2024; neuvostoraportti

Kokous

Televiestintäneuvosto 21.5.2024

Neuvosto kokoontui televiestintäministerien kokoonpanossa 21.5.2024.

Neuvosto kävi periaatekeskustelun aiheella ”Sääntelystä käytäntöön: yhteistyöhön perustuva lähestymistapa johdonmukaista täytäntöönpanoa varten”. Jäsenvaltiot olivat yksimielisiä siitä, että digiasioissa nyt on aika painottaa täytäntöönpanotyötä.

Neuvosto hyväksyi päätelmät EU:n digitaalipolitiikan tulevaisuudesta ja päätelmät kyberturvallisuuden tulevaisuudesta.

Muissa asioissa komissio tiedotti digitaalialan kansainvälisistä aloitteista. Tämän yhteydessä Ruotsi esitteli Suomen ja Ruotsin hieman aiemmin laatiman yhteisen non-paperin turvallisesta konnektiviteetista. Komissio tiedotti myös puitesopimuksesta tekoälystä, ihmisoikeuksista, demokratiasta ja oikeusvaltiosta. Puheenjohtaja tiedotti uuden postipalveludirektiivin tarvetta käsitelleen korkean tason konferenssin sisällöstä sekä järjestämistään tapahtumista. Puolan, Tanskan ja Tšekin valtuuskunnat tiedottivat non-paperistaan, joka käsittelee digitaalisen identiteetin lompakon käyttöä. Lopuksi seuraava puheenjohtajavaltio Unkari tiedotti työohjelmastaan.

Neuvoston jälkeen ministerit keskustelivat epävirallisella lounaalla digitaalisesta inkluusiosta ja osaamisesta.

1. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin esityslista.

2. A-kohtien hyväksyminen

Hyväksyttiin A-kohdat.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

3. Sääntelystä käytäntöön: yhteistyöhön perustuva lähestymistapa johdonmukaista täytäntöönpanoa varten – Periaatekeskustelu

Puheenjohtaja aloitti onnittelemalla juuri hyväksytystä tekoälysäädöksestä, joka on nyt kansainvälinen malli. Työ ei kuitenkaan lopu tähän, vaan tekoälyasetus on nyt pantava täytäntöön. Yleisemminkin EU on hyväksynyt paljon digi- ja kyberaiheista lainsäädäntöä. Näin on haluttu luoda luottamukselle, läpinäkyvyydelle ja vastuullisuudelle perustuva digiekosysteemi, joka luo mahdollisuuksia ja vastaa haasteisiin. Jotta tämä visio saadaan toteutettua, täytäntöönpanoon tulee panostaa – täytäntöönpanossa ollaan välillä vähemmän määrätietoisia kuin lainsäätämisessä. Täytäntöönpanossa on omat haasteensa: saumattomuus, yhdenmukaisuus olemassa olevan ja tulevan sektorikohtaisen

sääntelyn kanssa, riittävien resurssien osoittaminen sekä yritysten ja muiden sidosryhmien osallistaminen. Lisäksi geopoliittiset muutokset tulee ottaa huomioon.

Keskustelu käytiin puheenjohtajan tausta-asiakirjan pohjalta. Puheenjohtaja kysyi delegaatioilta, millä toimilla voidaan edistää äskettäin hyväksyttyjen eri säädösten johdonmukaista täytäntöönpanoa, millä toimenpiteillä voidaan osallistaa yksityistä sektoria ja muita sidosryhmiä Euroopan kilpailukyvyn vahvistamiseksi ja miten täytäntöönpanossa geopoliittinen kehitys olisi otettava huomioon niin, että säilytetään avoin talous strategisesti riippumattomassa Euroopassa.

Komissio (komissaari Breton) totesi, että tämän mandaatin aikana on työskennelty kovasti, mistä komissio kiitti kaikkia. Nyt on tosiaan täytäntöönpanovaiheen aika. Ensinnäkin Breton oli tyytyväinen, että komissiossa on laitettu voimavaroja digipalveluasetuksen ja digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanoon. Nyt EU:ssa tiedetään, mitä halutaan ja miten tulee toimia alustojen kanssa. Vaatimukset ovat selkeitä toimijoille, mikä on tärkeää innovoinnin näkökulmasta. On kuitenkin viitteitä, etteivät alustat noudata uusia sääntöjä, mistä Breton nosti esille Tiktok light -sovelluksen. Komissio työskentelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa. Jäsenvaltioiden tulee nyt päivittää oma sääntelynsä. Kyse ei ole Brysselin säännöistä vaan jäsenvaltioiden. Breton kritisoi, että osa jäsenvaltioista on myöhässä toimissaan. Breton kehotti käyttämään olemassa olevia foorumeita, kuten digitaalisen vuosikymmenen lautakuntaa, jossa jäsenvaltiot pystyvät käymään keskusteluja ja ratkomaan yhdessä ongelmia. Breton nosti esille, että myös Lettan raportissa nostetaan esille yhteistyön merkitys sisämarkkinoiden toteuttamiseksi. Toiseksi yhteistyö yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa on tärkeää. Keskusteluja tulee jatkaa ja lisätä. Lisäksi tutkijoilla on nyt parempi pääsy alustojen dataan. Data-asetus luo selvät säännöt datan jakamiselle. Tärkeä työkalu on myös teollisuusallianssit, joita on esimerkiksi puolijohteista ja pilvipalveluista. Kolmanneksi tässä taloudellisessa tilanteessa on pidettävä yllä taloudellista turvallisuutta. Sääntelykehikko antaa työkalut siihen, että tehdään töitä eurooppalaisten intressien eteen. Resilienssi on tärkeää mukaan lukien digitaalisessa infrastruktuurissa. Tätä komissio on käsitellyt aihetta koskeneessa valkoisessa kirjassa. Taloudellinen turvallisuus on jatkuvan työn aihe. Siihen on nyt kehikko, jota on nyt hyödynnettävä. Teknologiset riskit ovat yksi aihe tässä.

Keskustelussa kaikki **jäsenvaltiot** käyttivät puheenvuoron. Ne olivat yksimielisiä siitä, että nyt tulee keskittyä sääntelyn täytäntöönpanoon. Täytäntöönpanon on oltava saumatonta ja johdonmukaista. Toisaalta osa jäsenvaltioista peräänkuulutti kansallisten erityispiirteiden huomioon ottamista. Lisäksi muutama delegaatio toi esille tarpeen puuttua koukuttaviin algoritmeihin ja suojella etenkin lapsia. Yksittäistä tukea sai komission pohtima digiverkkosäädös ja euroopanlaajuisten teleoperaattorien edistäminen.

Keskustelussa mainittiin useasti viranomaisten välinen koordinaatio ja parhaiden käytäntöjen jakaminen, ohjeistuksen laatiminen, standardit, komissiolta saatava tuki, alemman asteisen EU-sääntelyn antaminen aikataulussa sekä seuranta ja vaikutusarvioiden tekeminen. Lisäksi tuotiin esille hallinnollisen taakan vähentämistä. Esimerkkinä mainittiin raportointivelvoitteiden yksinkertaistaminen tai digitaalisten työkalujen hyödyntäminen. Osaamisen kehittämistä myös painotettiin useassa puheenvuorossa. Yksittäistä pohdintaa oli myös siitä, että komissio voisi jatkossa olla enemmän vastuussa valvonnasta, kuten osan digisääntelyn kanssa on jo toimittu. Toisaalta myös pysymistä oikeissa institutionaalisissa painotuksissa tuotiin esille.

Monen viesti oli, että täytäntöönpanon tulee tukea innovointia. Keinoina tuotiin esille muun muassa täytäntöönpanotoimien koherenttius ja päällekkäisyyksien välttäminen. Yritysten ja sidosryhmien osallistamista täytäntöönpanon suunnitteluun tuotiin esille. Esimerkkinä mainittiin julkiset kuulemiset, vaikutusarviot, yhteydenpitokanavat ja sääntelyhiekkalaatikot. Muutama jäsenvaltio peräänkuulutti lisärahoitusta.

Yhteistyön tärkeyttä kumppanimaiden kanssa tuotiin esille. EU:n sääntelytavan kansainvälinen edistäminen nähtiin tapana edistää EU:n mallia ja arvoja globaalisti. Muutama jäsenvaltio toi esille standardien merkitystä siinä, että vältetään globaalia fragmentoitumista.

Niin ikään EU:n kapasiteetin kehittämistä murrosteknologioissa tuotiin esille. Riskiarviointien tekeminen ja tuotantoketjujen hajauttaminen mainittiin. Esimerkkinä mainittiin muun muassa turvallinen konnektiviteetti ja 5G. Muutama jäsenvaltio nosti suvereniteetin osalta valmisteilla olevan pilvipalveluiden eurooppalaisen sertifiointikehyksen ja toivoi niihin sisällytettävän suvereniteettivaatimuksia. Toisaalta osa jäsenvaltioista painotti yleisesti tasapainoisen lähestymistavan tarvetta ja avointa strategista autonomiaa. Niin ikään moni korosti yleisesti kyberturvallisuuden merkitystä. Osa jäsenvaltioista mainitsi merikaapelien turvallisuus- ja rahoituskysymykset sekä laajemmin digitaalisen infrastruktuurin resilienssin. Yksittäisiä mainintoja saivat kaksikäyttötuotteisiin, ympäristöön ja euroopanlaajuisten toimijoiden luomiseen liittyvät kysymykset.

Suomi toi esille tukensa keskustelulle, laatimansa non-paperin keskittymisestä sääntelyn täytäntöönpanoon sekä prioriteettinsa välttää luomasta tarpeetonta hallinnollista taakkaa täytäntöönpanossa. Nyt tulee keskittyä täytäntöönpanoon, uusien työkalujen täysimääräiseen käyttöön ja vaikutusten arviointiin. Suomi nosti esille sääntelyn selkeyden sekä kansallisten viranomaisten välisen yhteistyön. Yritysten ja kilpailukyvyn kannalta dataan liittyviä kysymyksiä ei voi käsitellä päälleliimattuina vaan ne tulisi nähdä omana kokonaisuutenaan teollisuuspolitiikassa. Muuttuva teknologian geopolitiikka on otettava vakavasti. Tarvitaan strategia ja Suomi on tyytyväinen huhtikuun Eurooppa-neuvoston ja digipolitiikkapäätelmien kirjauksesta komission ja korkean edustajan yhteystiedoksiannosta. Tämän lisäksi tarvitaan saumatonta koordinaatiota jäsenvaltioiden kanssa sekä dialogia yritysten, tutkimuslaitosten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Datan vapaa liikkuvuus on tärkeää, ja turvallisen konnektiviteetin edistämisen tulisi olla prioriteetti.

4. Päätelmät EU:n digitaalipolitiikan tulevaisuudesta – Hyväksyminen

Puheenjohtaja taustoitti päätelmiä. Digitalisaatio on muuttanut yhteiskuntaa ja kansalaisten elämää. Neuvoston päätelmissä otetaan huomioon niin muutoksen mahdollisuudet kuin haasteet. Uusi teknologia lisää innovaatioita ja kasvua. Toisaalta on luotava turvallinen verkkoympäristö etenkin lapsille, tasapainotettava sääntelytaakka ja innovointi, otettava huomioon EU:n taloudellinen turvallisuus, pidettävä huolta digitaalisen infrastruktuurin turvallisuudesta ja resilienssistä, pidettävä mielessä ympäristövaikutukset sekä pidettävä huolta osaamisesta.

Komissio (komissaari Breton) totesi EU:lla oleva digitalisaation tiekartta digitaalisen vuosikymmenen hankkeen kautta. Siihen sisältyy indikaattoreita, joita seurataan vuosittain. Toinen vuosiraportti julkaistaan kesällä. Yksi kysymys on investoinnit, ja päätelmissä tuodaan hyvin esille koordinoitua lähestymistapaa. Digitaalinen Eurooppa-, Verkkojen Eurooppa- ja Horisontti-rahoitus luovat jo nyt rakennetta rahoitukseen. Toinen keskeinen asia on sääntelyn toimeenpano. Se vaatii kaikilta työtä ja kaikkien on tehtävä osuutensa. Jos yksi jäsenvaltio on myöhässä, se haittaa kaikkia. Julkinen kuuleminen digitaalista infrastruktuuria koskevasta valkoisesta kirjasta päättyy kesäkuun lopussa. Sen pohjalta on riittävästi tietoa tehdä johtopäätökset tarvittavista toimista.

Kolme **jäsenvaltiota** käytti puheenvuoron. Ne ilmaisivat tukensa päätelmille ja toistivat prioriteettejansa. **Puheenjohtaja** veti yhteen, että päätelmät ovat tärkeä tiekartta seuraavalle komisisolle. Jäsenvaltiot ovat tuoneet prioriteettejansa esille. Puheenjohtaja totesi, että neuvosto on hyväksynyt päätelmät.

5. Päätelmät kyberturvallisuuden tulevaisuudesta: toteutetaan ja suojellaan yhdessä – Hyväksyminen

Puheenjohtaja taustoitti päätelmiä. Toimeenpanoa painottavien kyberpäätelmien todettiin olevan aktiivisen lainsäädäntökauden jälkeen tarpeellinen tilanteen tarkastelu merkittävästi lisääntyneiden kyberuhkien ympäristössä. Puheenjohtaja nosti esille erityisesti jaetun vastuun kyberturvallisuudesta jäsenmaisen, komission ja yksityisen sektorin välillä, kyberkriisinhallinnan suunnitelman (*blueprint*) päivittämisen, avoimen lähdekoodin huomioimisen ja pyynnön päivittää kyberturvallisuusstrategia.

Komissio (komissaari Breton) nosti saavutuksista esille kyberkestävyysasetuksen, NIS2-direktiivin ja kyberturvallisuusasetuksen. Kahdesta viimeisestä hän nosti esille niiden sisältämät innovatiiviset ratkaisut. Hän nosti esille myös 5G-työkalupakin toimeenpanon saattamisen loppuun. Komissio painotti myös laajemmin hybridiuhkien olevan nousussa, mikä vaatii yhteistyötä, joka on esimerkiksi USA:n kanssa jo aloitettu. Erityisenä huolena hänellä olivat salauskysymykset, varsinkin kvanttikestävä salaus, jolle tarvitaan yhteinen visio ja standardeja. Aihe tulee olemaan tärkeä seuraavallekin komissiolle.

Päätelmistä käytiin viiden **jäsenvaltion** voimin lyhyt keskustelu. Ne toistivat prioriteettejansa. Lisäksi keskustelunaiheeksi nousi pilvipalveluiden sertifiointi. **Puheenjohtaja** totesi tarpeen etsiä ratkaisua pilvipalvelujen sertifiointiin asiantuntijatasolla. Puheenjohtaja totesi, että neuvosto on hyväksynyt päätelmät.

6. Muut asiat

Neuvosto otti tiedoksi seuraavat asiat.

a) Digitaalialan kansainväliset aloitteet: tilannekatsaus – Komission tiedotusasia

Komissio (pääjohtaja Viola) kertoi EU:n aloitteiden herättävän yhä enemmän kansainvälistä kiinnostusta. Yhdysvaltojen kanssa EU:lla kauppa- ja teknologianeuvosto. Sen aiheina on ollut muun muassa tekoäly. Kyberturvallisuusyhteistyön lisäämisestä keskustellaan. EU:lla on kauppa- ja teknologianeuvosto myös Intian kanssa. Aiheena on ollut muun muassa suurteholaskenta. EU on solminut digitaaliset kumppanuudet Japanin, Etelä-Korean, Singaporen ja Kanadan kanssa. Uusi mahdollinen kumppani on Uusi-Seelanti. Digitaaliset kumppanuudet ovat uusi yhteistyön muoto, ja ne mahdollistavat tiiviin dialogin. Yhteistyön aiheita on esimerkiksi kyberturvallisuussääntely ja uudet teknologiat kuten tekoäly ja kvantti. EU:lla on yhteistyötä myös Latinalaisen Amerikan kanssa sekä dialogeja digiaiheista Argentiinan ja Brasilian kanssa. Karibia, Afrikka, Kaakkois-Aasia ja Australia ovat myös kiinnostavia. EU pitää kansainvälisessä yhteistyössä esillä muun muassa infrastruktuurin turvallisuuskysymyksiä. EU tekee yhteistyötä luonnollisesti myös niiden maiden kanssa, jotka ovat EU:n jäsenvaltioehdokkaita. Kansainvälisistä järjestöistä komissio nosti esille G7:n, G20:n ja YK:n. G7:n piirissä on tehty työtä muun muassa tekoälyn parissa (Hiroshima-prosessi). YK:sta on syksyllä globaali digipakti (*Global Digital Compact*). Paktin tarkoituksena on koota yhteen valtionhallinnon, yksityisen sektorin sekä kansalaisjärjestöjen edustajia sekä muita sidosryhmiä työskentelemään yhteisesti jaettujen periaatteiden ja sitoumuksien mukaisesti. Myös paktissa on tekoälyasiaa. Komissio painotti, että kansainvälinen yhteistyö on yhteistyötä myös EU:ssa ja kaikilta tarvitaan Team Europe -lähestymistapaa. Näin on esimerkiksi turvallisen digitaalisen infrastruktuurin edistämisessä, mihin liittyvää työtä on muun muassa kansainvälisessä televiestintäunioni ITUssa ja muissa standardointiorganisaatioissa.

Kolme **jäsenvaltiota** käytti puheenvuoron, jossa ne toivat näkökulmiansa esille. **Ruotsi** esitteli Ruotsin ja Suomen turvallisesta konnektiviteetista laatiman yhteisen non-paperin, jonka ne olivat tehneet hieman aikaisemmin (*A strengthened European global strategy to security and resilience in mobile communications (5G/6G)*). Turvallisen konnektiviteetin edistäminen tulisi olla yhteinen ponnistus. Turvallisuus ja resilienssi ovat tärkeitä teemoja kauppa- ja investointipuolella. Edistämiseen tarvitaan strategista otetta ja Team Europe -lähestymistapaa.

b) Puitesopimus tekoälystä, ihmisoikeuksista, demokratiasta ja oikeusvaltiosta – Komission tiedotusasia

Komissio (pääjohtaja Viola) pitää hyvänä, että Euroopan neuvostossa saatiin hyväksyttyä sopimus, jossa määrätään tekoälyyn liittyvistä ihmisoikeus-, demokratia- ja oikeusvaltionäkökulmista. Kyse on ensimmäisestä kansainvälisestä sopimuksesta aiheesta. Neuvottelut olivat tiukat. Komissio osallistui neuvotteluihin neuvostolta saamansa mandaatin mukaisesti. Neuvotteluihin on osallistunut Euroopan ulkopuolisia maita, kuten USA. Hyväksytty teksti on mandaatin mukainen ja täysin yhteensopiva EU-sääntelyn kanssa (etenkin tekoälyasetuksen). Sopimus antaa osapuolille riittävästi liikkumavaraa ja sen kantavia periaatteita ovat riskiperusteisuus, läpinäkyvyys, dokumentointivelvoite, mahdollisuus kieltää tiettyjä käyttötarkoituksia ja seuranta. Komissio toivoo, että moni Euroopan ulkopuolinen maa allekirjoittaisi sopimuksen. Komissio tekee seuraavaksi neuvostolle päätösehdotukset sopimuksen allekirjoittamisesta ja siihen liittymisestä.

Kolme **jäsenvaltiota** käytti puheenvuoron, jossa ne ilmaisivat tukensa sopimukselle.

c) Puheenjohtajavaltion selvitys: uuden postipalveludirektiivin tarvetta käsitelleen korkean tason konferenssin keskeiset tulokset – Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtaja totesi, että postisektori on muuttunut paljon siitä, kun postidirektiivi annettiin yli 20 vuotta sitten. Digitalisaatio on yksi tekijä. Belgia järjesti siksi konferenssin postidirektiivin päivitystarpeesta. Neuvoston on aiemmin pyytänyt komissiota tekemään tutkimuksen postisektorista. Puheenjohtaja toivoo, että postikonferenssin keskusteluja ja komission tutkimusta hyödynnetään asian jatkotyöstämisessä.

d) Yhteenveto puheenjohtajavaltion Belgiassa järjestämistä tapahtumista – Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtaja kertoi tapahtumista, jotka Belgia järjesti puheenjohtajuuskaudellaan.

e) Ihmisten ja yritysten vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen digitalisaation yhteydessä eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakon järkiperäisen ja kunnianhimoisen käytön avulla – Puolan, Tanskan ja Tšekin valtuuskuntien tiedotusasia

Puola, Tanska ja Tšekki esittelivät non-paperinsa digitaalisen identiteetin lompakon käytön edistämisestä. Näiden lisäksi muutama muu jäsenvaltio ilmaisi tukensa asialle, joskin yksi painotti lompakkosovelluksen vapaaehtoisuutta. **Komissio** (pääjohtaja Viola) jakoi non-paperin tavoitteen ja toi esille lompakkoratkaisun kansainvälisen yhteensopivuuden, pilottikonsortiot ja iänvarmistuksen tärkeyden myös digipalvelusäädöksen toimeenpanon näkökulmasta.

f) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma – Unkarin tiedotusasia

Unkari esitteli sen tulevan puheenjohtajuuskauden painopisteitä televiestintäsektorilla. Neuvosto otti asian tiedoksi. Asiakohta ei ollut julkinen.

Neuvoston jälkeen ministerit keskustelivat epävirallisella lounaalla digitaalisesta inkluusiosta ja osaamisesta.

Suomen edustajat
LVM: valtiosihteeri Marjo Lindgren, Maria Rautavirta, Ilona Julkunen-Rexhepi
VNK: Satu Vasamo-Koskinen
EUE: Saara Pokki, Tuomas Kaivola, Juho Simpura

Asiakirjat
9850/24 (agenda asiakirjaviitteineen)

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite